

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКИЙ.

СКОРОТЕЧА.

(Соуриев.)

ПЕШТА.

Четвртакъ

23. Септембра. 1843.

Год. III.

Поздравъ
Нѣговомъ Высокопревосходителству
Высокодостойнѣшемъ Господину
ІОСИФУРАЯЧИЊУ
Православномъ Архі-Епіскопу Карло-
вачкомъ и цѣлогъ Србскогъ, Влашкогъ и
Грчкогъ Православногъ Вѣроисповѣданія Нар-
ода у ц. кр. Државама Митрополиту,
приликомъ кадъ є на общугу Народа ра-
дость Тайнымъ Совѣтникомъ наиме-
нованъ, дана 11 Месеца Септ. 1843 године.

I bone — quo Virtus Tua Te vocat — — —
 Grandia latus moeritorum proemia!

Ног.

Дѣдова Славны достойни Сынови,
 О храбри Србљи, стѣне нерушиме.
 — Добра вамъ срећа Браћо была —
 Ево намъ радостна свима гласа!

 Засійну луча милости Цареве
 Обася Главу Отца намъ премила,
 О малу Главу столпа Церкве — —
 Јосифъ є Совѣтникъ Цара блага!

Да миље Вѣсти Србскоме Народу,
 О јаснѣй Значе! Цареве милости
 Тебе ће Србинъ топлымъ чувствомъ
 У срдцу неговатъ своеј вѣчно.

Шта може Браћо! быти намъ миље,
 Да л' гласи могу быти прѣятнї:
 Нег' Отца добра кадъ видимо
 Миљочу Царевомъ обасяна.

Предислѣніе и
 друга упутство-
 ванія пріима
 Учредничество
 у Пешти на Ро-
 зенъ - Плацу
 № 285. и сва-
 ко Цесаро Кра.
 Поште Чинов-
 ичество.

Да! јилай Отче народа Србскога,
 Іосифе добрий Дико и Одбрано!
 У Твојој срећи мы смо срећни
 У Твојој Слави є Слава наша!

Народа Права крвлю заслужена
 Бранећи — чувашъ живота му слагу,
 А Рода нашега Славу дажућ
 Вечный ћешъ подићи Себи споменъ!

Давно ахъ! давно на помоћь изгледа
 Народа Геніј — горке люћ сузе —
 Тужно му лице садъ ведри се
 Срдце уцвѣљено мелемъ наће.

Народе јилай! Богъ є вышињи съ Тобомъ!
 И света Правда — одсада ће чуј
 Далеко бегат' врази клети
 Одељејајка сунца и частна креста!?

Глед! како Народъ плива у радости
 Свакомъ се любко садъ осмева лице —
 А Геніј Рода даже руке
 Плавомъ сѣдишту вышиња Творца!

О! ступай Отче! Славе у храмове
 Тамо Тे чека Народа благословъ
 Там' пламенъ дике с' чисте жертве
 Јосифа преда є Слави вѣчной.

Србала вѣрни небу дажу с' гласи
 Изъ топлы трудій срдца благодарна:
 „Поживи Боже Отца нашегъ“
 „Съ Ныне є скончана Слава наша!“

У Пешти

Милошъ Радойчичъ.

ХРОНИКА ПУТОВАНИЯ.

ПУТЬ ПО ДАЛМАЦИИ.

з. путь отъ спалате до дубровника.

(продуженіе.)

Дубровникъ брои преко 7000 житеља, кои Илліріческо = Сербски, и то верло чисто говоре. Таліански јоштъ само изображеній, отъ кои доста ји има, знаду. Нарочито влада у Дубровнику учена изображенность, коју јоштъ већма распространяваю: једанъ доброуређеный Феатеръ, једна Гимназіа, многа ниже Училишта, једна повелика Књигохранилица, једна Печатня и једна Књигопрдавница: налазузе овдѣ и вѣки Спикательни, и у монастыру Шарпійста има много учени и доброизображенни мужева, а и једна мала Књигохранилица. Многочисленно Благородство далеко је заостало отъ пређашнѣгъ свогъ благостоянія и премућства, и разликујесе међу собомъ достоинствомъ Редова, као Бологнези, принадлеже первому Реду или найстаріјемъ; Саламанхези, другону или доцніјемъ, а Сорбонези трећему Реду или найновијему Благородству, кое је отъ земљетресеніја год. 1667. ово достоинство получило. Као и пре тако и данасъ отчасти велика родоревнливость међу њима влада. Које је јоје повѣсть Дубровника позната, мора признати, да више племена сбогъ заслуга за Отечество свои предкова съ правомъ могу се са својимъ племеномъ гордити, ако право имају са заслугама свои предкова гордитисе.

Господствуюће у Дубровнику Евроисповѣданіе је Римокаоолическо, но налазисе овдѣ као и у цѣломъ окружју много и Г. н. Соединены Старовѣраца, кој што се духовне власти тиче, подъ Епископа Шибеничкогъ спадају, — — — У призренју благопријава превосходи Дубровчанинъ и Шплатинца и Катаранца; начинъ његовогъ живота одвећъ је простосерданъ, а кодъ многи сасвимъ патріархалнически, и чини се да су имъ жене довольно слободне, кое у овој земљи съ тимъ више чудно пада, што жен-

скій родъ обычно много у самоћи живи, и съ найвећимъ почитаніемъ супружество за светыню цѣни. Нирована, гостилици, вечерић плесавине, еквиажи и т. д. причислявају се найвећимъ у Дубровнику редкостима. Дубровчани свое удовољствје само у Феатру, коме су съ великомъ любовио привержени, налазе.

(продуженіе слѣдуе.)

СРБЉИНЬ ПОСЛАНИКЪ ТЕКСАНСКІЙ У ЈОКАТАНУ. *)

Стевенъ у найновијемъ свомъ дѣлу о Јокатану, наводи повѣсть једногъ човека, који је крозъ свакојаке и чудновате судбе стазу прошао и који се садъ као тексански посланикъ у Јокатану налази. Његово право име је Рыбаръ, кое вели Стевенъ, на немачки преведено Фишеръ знача, и тако су га јоштъ у немачкој (?) Школи у Београду месту његовогъ рођеніја називали. У 17-той својој години у побуни, која се тадъ у Сербіји родила, буде и онъ помешанъ, но наскоро буде иста побуна одъ Порте разбита, и 40,000 коеје лоди, кое жеја, и деце пређу на Аустријску страну. Аустријско правленіе изъ овако прилично велике громиле, организира себи једну србску легију, у коју и Рыбаръ стане, и пошиље ју у Италију. Но учинѣномъ миру буде та легија распуштена, но Рыбаръ као сиромашнији трговчић покрай Дунава, и дубљу у Турску чакъ до Адріјанополя доспе, после се врати натрагъ, и скоро све пешачећи до Хамбурга доспе, и одавде год. 1815 у Филаделфију одплови. Одавде пакъ преко Охіја у државу Мисисипи дође, ту петъ година бавећисе житель Сојужнији Држава постане. У то доба заштиће Мексико независимост; Рыбаръ тамо оде, и после некогъ времена по законной форми житель Мексикански постане. Овде установи онъ једне Новине, кое су се за време Президента Санте Анне тако својомъ слободомышленостю и либерализмомъ одликоваје, у толико да је једно ютро Рыбари дошао једи-

*) Држава у средњој Америци.

чиновникъ, и писмено му дозволеніе изручи, да онъ на колико хоће времена изъ земљу удалисе. Съ овимъ дозволеніемъ одъ онъ у Тексу и постане грађаниномъ мале ове Републике. Овой је био ојаћ приверженъ у оно време, кадъ га је Стефенъ у Мериди нашао. Ели се заиста дѣломъ Републике Тексанске ту занимао, Стефенъ опредѣлително не споминѣ, али по обстоятельства судећи по свой прилици тако ће быти, јеръ се Јукатанъ са Тексасомъ заиста сојуз, кои коракъ, Мексиканско правленіе и Президентъ Санта Анна у Јукатану нигда заборавити и прегорети немогу. Господинъ Рыбаръ наскоро са свима обстоятелствама Јукатана својскіи упознатъ, а и имао је свой и личный интересъ све добро пазити, јеръ ако бы Санта Анна опетъ владу преотео, то небы Рыбаръ ни као приватанъ човекъ у земљи остати могао. Гд. Рыбаръ има седло, узду, сабљу, пиштолѣ, на кратко све што треба осимъ коня у соби, и свакогъ магновеніја је готовъ узашити, саставићи се тимъ човекомъ, вели Стефенъ, было врло занимљиво. У вече обично кадъ бы о ствариа Јукатана поразговорили се, прећемо на Сербију, и Турску, съ кое малима варошицама тако је упознатъ, као и са Мексиканскимъ. Нѣгово познавање лоди и места кое је онъ очима видio, было је заиста чрезвычайно и вообщите нѣговъ целий животъ пунъ је различни догађаја и чудноваты промена, кои се ни данаесъ јошти довршили нишу. Ништа мање нѣговъ споляшни видъ је улоданъ, миранъ, нѣгово обхожђеніе са свим, уредно, и човекъ неможе рећи, да је Гд. Рыбаръ тумарало и пробијаетъ. (Ausland.)

С. Н. Листъ.

ПРИПОВѢДЧИЦЕ.

1.

У Берлину на једномъ Балу молјо је једанъ Штудентъ више пута једну младу Госпожу да је нѣмиме игра. Она је прошеније нѣгово свагда одбила, а на противъ съ другима је безъ разлике играла. Сирома Штудиозусъ нађе се весма увређенъ; мыслю је како и на

кој начинъ лепој играчици заемъ да врати; договори се съ неколико содружника свои. Балъ се сврши; Госпожа пође у њени кући. На једанпутъ чуе се за коли викати: „Стани! стражни се точакъ ломи!“ Кочијашъ заустави конј; а слуга доле скочи; неколико њенихъ колма се приближе, и молише Даму, да доле сиђе, да у опасностъ не дође изврнути се; међу тимъ други обколе слугу да се Госпођи својој не приближи. Садъ увређений штудентъ приступи къ Дами. Вы ни се рекне онъ, дана се на Балу хотели самонъ играти. Я мыслимъ Госпоже, Вы ће те тако добри быти, садъ овде самонъ поиграти. Наравно да је Дама протестирала; али све бадава. Једанъ добаръ другъ увређенога приступи съ Виолиномъ, и почне једанъ лепъ Штраусовъ Валцеръ свирати, а нашъ увређений Штудиозусъ Даму на сокаку окретати. После тога полоби јој руку и подигне је у кола жељећи јој добру ноћь.

2.

На једной кући у Лайпцигу било је једанъ магарацъ намолованъ, и зато се та кућа звала „водъ магарац“. Друга кућа поредъ ове била је једногъ Пекара, кога су чрезъ то сви вообщте магарећимъ Пекаремъ називали. Подъ овимъ именемъ буде онъ чрезъ распру једну обтуженъ и на судъ позванъ. Онъ се представи. „Есте ли вы магаречевъ Пекаръ?“ запита га Судија. Пекаръ се учини као да је глувъ, и Судија каже да тежко чуе; Онъ га рукомъ зовне да ближе поредъ нѣга стане, и по други путъ запита га нѣму у уво викајући. „Есте ли вы магаречевъ Пекаръ?“ — Ни самъ; одговори овай, я самъ само Пекаръ поредъ магараца.“

С. М.

ЖЕНА — ГОСПОЈА — СУПРУГА.

Кадъ се изъ любви узимају, ондакъ су човекъ и жена; када се изъ угођеніја, господаръ и господа, а кадъ се узимају изъ обстоятельства, ондакъ су супругъ и супруга! — Жена люби, госпожа штеди, а супруга терпи свогъ супруга — Жена је само за свогъ мужа, госпожа за кућне пратеље (Haushfreunde), а

супруга за читавый светъ. — Ужени сва на-
лазимо, удоволявамосе съ госпою, а на-
мируемо са супругомъ. — Жена се стара о
домоводству; за кућу госпоя, а за начинъ
уређиваня супруга. — Кадъ смо болестни,
жена нась двори, посећуе госпоя, а о боле-
стномъ станю нашемъ извесћуе се наша суп-
руга. Мы се шетамо съ нашомъ женомъ,
извозимосе съ нашомъ госпою, и чинимо
забавна путованя съ нашомъ супругомъ. —
Нашу печаль дели съ нама жена, госпоя на-
ше новце, а наше дугове наша супруга. —
Наша є жена мати нашей децы, познаница
є наша госпоя, а повелительница ньова є
наша супруга. — Кадъ умремо, оплакуе нась
наша жена, о нама сожалуе наша госпоя, а
у церно обучена ходи наша супруга. — По-
сле годину дана удаесе наша жена, после
шест месецѣ наша госпоя, а после шесто-
недельногъ жаленя наша супруга. — Садъ
бирайте! —

(*Sapfir.* — *Sprigel*)

Д О П И С Ъ.

Сл. Издавателству Скоротече, у Пешти Розпл.
№. 285.

Да бы смо мы Словаци у Унгаріи дозволенѣ на
Словенске Новине што пређе и сигурнѣ получити мог-
ли, послали смо средствомъ Благородногъ Господина
Ђорђа Кошута Турчанској Племића, отъ стране
Сл. Чиновничества Турчанске Столице просбу къ Цару
и Краљу у Бечъ, на којој є више него 600 подпи-
са отъ Грофова, Капоника, Столичнаг Чиновника, Све-
штеника и Племића. Ватренный тай Племеничкы Сло-
ванъ Ђорђе Кошутъ, есть рођений Стрыцъ Пе-
штанскогъ Лудвика Кошута Учредника Хирлапа.

Зато, што се Хорвати и за нась Подтатранске
Словаке сојузно заузимаю, и тако се крѣпко држе у
браненю Славске Народности; мы подъ Татрама преко-
мерну радость осећамо, и то нась све у Народности
нашой утврђуе, јербо нико нашъ Словачкій Союзъ у
Унгаріи не защищава, будући се већа часть Благород-
ства Словакски Столица Мађаризма држи, и многи су

изъ них противу Словака гори, него рођени Мађари. —
Зато, нека пріиме Хорвати благодарность одъ свюю Под-
татрански Словака. Нама Словакыма собствени текъ
наши отпадници есу опаки. У теченю овога месеца из-
даће нижеписаний:

Новый и старый Народный Календарь и
Словенский Позорникъ, за годину Господи. 1844.
третолѣтно теченіе, страна 136. на великомъ осмаку,
и моћићесе добыти у Пешти кодъ Г. Ђорђа старегъ
Кілана и Вебера, Књигопродаваца у Вацкой улицы,
кодъ златногъ слона.

У Липтовскомъ Св. Микулашу, дне 23. Септ. 1843.

Кашпаръ Фејернатакій.

ВѢСТИ.

(Пешта.) Његово Высокопреосвященство ново-
названный Епископъ Далматинскій Господинъ Јеро-
вей Мутибаричъ пристоје јуће 19. овогъ ме-
седа овамо и преноћивши кодъ Господина Верховногъ
наши Народны Школа Надзирателя, одма сутра данъ
отпутовао је у Пожунъ: одъ куда ћеуји Бечъ.

(Пешта.) Отъ 28. Септ. до 4. Октобръ п. р. прош-
ло је овуда Дунавомъ за горњи Предѣлъ са различ-
нимъ рааномъ свега 52 лађе; између коихъ било је 22
лађе жита са 104.200.; 4. л. напол. са 6650.; 2. л.
ражи са 4200.; 15. л. зоби са 94.073; 2. л. кукуруза
са 5300; 4. л. репице са 19.400. и 2. л. проса са 1500.
Вагана, кромѣ тога 700 центар Олап.

ПУТЬ ПО СВЕТУ.

(Лондонъ.) Јошти Енглезка Краљица ње са
свога пута натрагъ ни дошла, а Енглезке Новине већ
говоре о будућемъ на другу годину Краљичиномъ пу-
тovanju по Грчкој, Италији и тако даље.

ПОГРѢШКЕ.

У пређашњемъ 62 Числу наши листова увукле су
се погрѣшке у цени раане т. е. место 165 грош.
найболѣгъ жита стон 112, а место 112 гроши, сред-
његъ жита — 165; такођеръ и место 50. гр. сред-
њиражи стон 42, а место 42, гр. лошеражи стон 50. гр. б. вр.

Станъ дунава у Пешти.

3. Октом. п. р.	5. ¹	4. ¹	0. ¹¹
4. Октом. „ „	5. ¹	0. ¹¹	9. ¹¹

Издаватель Димитрий Јовановић. — Учредникъ Димитрий Теодоровићъ

(Rosen-Platz № 285.)